

บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว

นางสาวจิรจิตร ช่วยศรียัง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-1794-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Single-Member Private Limited Company

Miss Jirajit Chouysriyoung

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement
for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-14-1794-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว

โดย

นางสาวจิรจิตร ช่วยศรียัง

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์สุธรรม อยู่ในธรรม

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตรบัณฑิต

คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชิตีพันธ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ สุธรรม อยู่ในธรรม)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ พิเศษ เสตเสถียร)

กรรมการ

(อาจารย์ สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์)

จิรจิตร ช่วยศรีขันธ์ : บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว (Single-Member Private Limited Company) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ สุธรรม อยู่ในธรรม, 217 หน้า
ISBN : 974-14-1794-2.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาในเชิงทฤษฎีทางกฎหมาย และเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว แนวความคิดและหลักกฎหมายหุ้นส่วนบริษัทถือว่าบริษัทเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของบุคคลโดยมีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจ และแบ่งปันผลกำไรอันเกิดจากการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งแบกรับผลขาดทุนจากการดำเนินธุรกิจนั้นร่วมกัน บริษัทมีฐานะเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้ถือหุ้น โดยผู้ถือหุ้นทุกคนมีความรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงิน หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ตนนำมาลงทุนในบริษัทเท่านั้น ทั้งนี้การจัดการของบริษัทจะต้องอยู่ภายใต้หลักการแบ่งแยกระหว่างความเป็นเจ้าของและการจัดการ บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวเกิดขึ้นเนื่องจากการลงทุนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ประกอบกับผู้ประกอบการต้องการเป็นเจ้าของกิจการและครอบงำการดำเนินธุรกิจแต่เพียงผู้เดียว บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวได้พัฒนาจากการเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นการประกอบธุรกิจในลักษณะของบริษัทข้ามชาติ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ทั้งปัญหาการใช้สภาพความเป็นนิติบุคคลเพื่อเป็นเกราะป้องกันความรับผิดชอบของตนเอง ปัญหาการจัดตั้งบริษัทด้วยเงินทุนต่ำ ปัญหาการถือหุ้นไขว้กันของบริษัทในเครือ หรือปัญหาการผูกขาดทางการค้า ดังนั้นในประเทศต่าง ๆ ที่อนุญาตให้มีการจัดตั้งบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวจึงมีความพยายามในการออกกฎหมายพิเศษขึ้นเพื่อบังคับใช้กับบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวโดยเฉพาะ

ผลจากการวิจัยพบว่า การนำหลักกฎหมายเกี่ยวกับบริษัทจำกัดโดยทั่วไปมาบังคับใช้กับบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวอาจจะไม่เหมาะสม เนื่องจากบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวเป็นบริษัทที่มีลักษณะสำคัญที่แตกต่างจากบริษัทจำกัดโดยทั่วไป กล่าวคือ การจัดตั้งบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวทำให้หลักการรวมตัวกันของบุคคลเพื่อจัดตั้งบริษัทไม่มีความหมายอีกต่อไป นอกจากนี้ยังทำให้สภาพความเป็นนิติบุคคลกลายเป็นเครื่องมือเพื่อจำกัดความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นเพียงคนเดียวของบริษัท ทั้งนี้จากการศึกษาถึงทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างตัวการตัวแทนพบว่าผู้ถือหุ้นและกรรมการของบริษัทมักจะเป็นบุคคลคนเดียวกันซึ่งทำให้ผู้ถือหุ้นในฐานะเป็นกรรมการบริษัทดำเนินงานของบริษัทเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของตนเองโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายต่อบุคคลอื่น รวมทั้งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม นอกจากนี้การดำเนินงานของบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวยังส่งผลกระทบต่อการค้ากับคู่แข่งกิจการ ทำให้หลักความเสมอภาคซึ่งสิทธิในระหว่างผู้ถือหุ้นทั้งหลาย การใช้อำนาจของผู้บริหารบริษัท ตลอดจนหลักความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้นทั้งหลายไม่มีความหมายอีกต่อไป ในท้ายที่สุดของการวิจัยนี้มีความประสงค์ที่จะเสนอแนะกรอบความคิด และข้อพิจารณาเกี่ยวกับตัวคนของบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวเพื่อเป็นความเข้าใจพื้นฐานในการที่จะนำไปแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

ภาควิชาลายมือชื่อนิติศ. จิรจิตร ช่วยศรีขันธ์
สาขาวิชานิติศาสตร์.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2546ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

KEY WORD: Single-Member Limited Company / Wholly Owned Subsidiary / Principal-Agent Theory / Separation of Ownership and Control / Piercing the Corporate Veil

JIRAJIT CHOUYSEEYOUNG : Single-Member Private Limited Company. THESIS ADVISOR : MR.SUDHARMA YOONAI DHARMA, 217 pp. ISBN 974-14-1794-2.

The objective of this thesis is to research study in terms of the legal and economic aspects of a single-member private limited company. The theory behind the laws that governs the function of a limited company is that a company is set up by a group of individuals that shares the same objectives to conduct a business with the aim to share the profits and the lost and liabilities which may occur. A company is a legal entity separated from the shareholder. Each shareholder will only be liable for the lost of the company measured from the shares that they hold in the company or the amount of money or assets that they invest in the company. With this the ownership of the company and the management must be separated.

A single-member private limited company is establish due to the reality that there is a lot more investment in the market, and the investor would like to also be the sole manager of the company. A single-member private limited company was developed from a small- medium enterprise into a multinational company. This causes many problems and difficulties to follow such as the usage of a company separated legal entity to shield the sole investor from the company's liability, the problem with the small investment capital, problems with cross holding in the related company, and anti- trust. Therefore, there are specific legal requirements in the local legislation in countries that allow the set up of a single-member private limited company.

In the research, it is found out that the current legislation regarding company limited liability may not be sufficient due to the fact that a single-member private limited company has the set up that is different than most limited liability company. This can be demonstrated in the fact that single-member private limited company makes the objectives coming together for the setup of the company becomes obsolete. Principal-Agent Theory shows that if the shareholder and directors of the company are the same person will make company to maximize their profit and do not concern to the damages of another persons or social. Also, the current rules of limited liability can be use to defend the sole investor from the liability of the company. The separation of the ownership and the management of the company, the rights of shareholders, the abilities of the management becomes obsolete. Finally the objective of this research is to present the existence, problems and observation in a single-member limited company to be use as a bases for further studies of the problems in hope for possible solution in the future.

Department	Student's signature <u>Jirajit Chouysriyoung</u>
Field of study <u>Law</u>	Advisor's signature <u>Sudharma Yoonaidharma</u>
Academic year <u>2009</u>	Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือที่ดีของรองศาสตราจารย์ สุธรรม อยู่ในธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำในการค้นคว้า ข้อมูลเพื่อนำมาใช้ประกอบการวิจัย รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อย่างดียิ่งตลอดมา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธ์ที่ได้ให้คำแนะนำและ ข้อคิดเห็นในเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สำเรียง เมฆเกรียงไกร รองศาสตราจารย์พิเศษ เสตเสถียร อาจารย์ สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านในการเป็นกรรมการทดสอบความรู้ และ ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนกระทั่งสำเร็จลุล่วงไป ด้วยดี นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณนที วิพชกุล ผู้อำนวยการกองนิติการ กรมพัฒนา ธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ที่ให้เกียรติเป็นกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้ ความสนับสนุน และอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยในเรื่องเวลาการเรียน และการทำวิทยานิพนธ์อย่างดียิ่ง มาโดยตลอด ทั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณอดิสรณ์ สันตติไพรวลัย ที่ให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยเรื่อง เวลาในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยดีตลอดมา

อนึ่ง ผู้วิจัยขอขอบคุณญาติ เอื้อจงประสิทธิ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้านการแปลเอกสาร ภาษาอังกฤษ รวมทั้งเพื่อน ๆ พี่ ๆ ทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจแก่ ผู้วิจัยในการทำวิจัยมา ณ โอกาสนี้ ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวที่ได้ อุปการะให้ความช่วยเหลือ ให้โอกาสในการศึกษา และเป็นกำลังใจที่ดียิ่งแก่ผู้วิจัยด้วยดีมา โดยตลอด วิทยานิพนธ์ฉบับนี้หากมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและพัฒนากฎหมาย ต่อไปในอนาคตอยู่บ้าง ผู้เขียนขอมอบความดีนี้ให้แก่บิดา มารดา และครอบครัวที่ให้การศึกษาน ผู้วิจัยสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จตามความมุ่งหมาย

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช

1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐาน.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4

2 แนวความคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว

2.1 องค์กรธุรกิจ

2.1.1 ความหมายขององค์กรธุรกิจ.....	5
2.1.2 วิวัฒนาการของการจัดตั้งองค์กรธุรกิจ.....	6
2.1.3 ลักษณะทั่วไปขององค์กรธุรกิจ.....	12
2.1.4 รูปแบบขององค์กรธุรกิจ.....	13
2.1.5 จุดมุ่งหมายขององค์กรธุรกิจ.....	15

2.2 บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว

2.2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบริษัทจำกัด หุ้น และผู้ถือหุ้น

2.2.1.1 บริษัทจำกัด

1) ความหมายของบริษัทจำกัด.....	16
2) ลักษณะทั่วไปของบริษัทจำกัด.....	17
3) ประเภทของบริษัทจำกัด.....	19

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

2.2.1.2	หุ้น	
1)	ความหมายและหลักทั่วไปเกี่ยวกับหุ้น	20
2)	ประเภทของหุ้น	21
2.2.1.3	ผู้ถือหุ้น	
1)	ความหมายของคำว่า “ผู้ถือหุ้น”	22
2)	ลักษณะทั่วไปของผู้ถือหุ้น	23
2.2.2	บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว	
2.2.2.1	ความหมายของบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว	25
2.2.2.2	ทฤษฎีและหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว	
2.2.2.2.1	ทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพนิติบุคคล	26
-	ทฤษฎีสมมุติ (fiction theory)	26
-	ทฤษฎียึดถืออำนาจของรัฐ (concession theory)	26
-	ทฤษฎีที่เห็นว่านิติบุคคลได้เกิดขึ้นจริง และดำรงฐานะจริง (realistic theory)	27
-	ทฤษฎีที่ถือว่านิติบุคคลเกิดขึ้นเพราะผลของสัญญา หรือเพราะมีนิติสัมพันธ์ต่อกันที่จะเกิดสัญญา (contractual theory)	27
-	ทฤษฎียึดถือความจำเป็นในทางการค้า (enterprises theory)	27
-	ทฤษฎีที่ยึดถือนิติบุคคลเกิดจากการรวมกลุ่ม ของคณะบุคคล (aggregate theory)	28
-	ทฤษฎีผู้รับประโยชน์ (Collectivist Theory)	28
-	ทฤษฎีการทำให้เป็นบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ (Purpose Theory)	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

2.2.2.2.2 ทฤษฎีองค์กรธุรกิจ (Theory of the firm)	
ก) ความเป็นมาของทฤษฎีองค์กรธุรกิจ.....	31
ข) ทฤษฎีองค์กรธุรกิจแบบคลาสสิก (Classical Theory of the Firm).....	34
ค) ทฤษฎีองค์กรธุรกิจสมัยใหม่ (Modern Theory of the Firm).....	35
2.2.2.2.3 ทฤษฎีความเป็นเจ้าขององค์กรธุรกิจ (Theory of Corporate Ownership).....	38
2.2.2.2.4 หลักการจำกัดความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้น.....	42
2.2.2.2.5 หลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคล.....	46
2.2.2.2.6 หลักการแบ่งแยกระหว่างความเป็นเจ้าของกับการจัดการ (Separation of Ownership and Control).....	48
2.2.2.2.7 ทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวการตัวแทน (Principal-Agent Theory)	
1) ความเป็น “ผู้แทน” และ ”ตัวแทน” ของนิติบุคคล.....	52
2) ลักษณะทั่วไปของทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างตัวการตัวแทน.....	54
2.2.2.2.8 การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ กับโครงสร้างทุน	
1) การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ.....	60
- ทฤษฎีการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ (Theory of International Capital Movement).....	62
- ทฤษฎีการถือครองทรัพย์สินทางการเงิน.....	63
2) โครงสร้างทุน (Capital Structure).....	64
3) การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ กับโครงสร้างทุน.....	65

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

3 บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว ของประเทศต่าง ๆ

3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

1) รูปแบบของบริษัท.....	74
2) ทุนของการจัดตั้งบริษัท.....	76
3) ผู้ถือหุ้นของบริษัท.....	77
4) การจัดการบริษัท.....	79
5) การเลิกบริษัท.....	83

3.2 ประเทศในภาคพื้นยุโรป

3.2.1 Twelfth Council Company Law Directive of 21 December

1989 on single-member private limited liability company

(89/667/EEC)

1) แนวความคิดทางกฎหมายและวัตถุประสงค์.....	86
2) รูปแบบของบริษัท.....	87
3) ผู้ถือหุ้นของบริษัท.....	89
4) การเปิดเผยต่อสาธารณะชน.....	90
5) การจัดการบริษัท.....	91

3.2.2 EUROPEAN COMMUNITIE (SINGLE MEMBER PRIVATE

LIMITED COMPANIES) REGULATION 1994)

(ก) ความหมาย.....	92
(ข) การจัดตั้ง.....	93
(ค) การแปรสภาพ.....	93
(ง) ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้น.....	94
(จ) การประชุมผู้ถือหุ้น.....	94
(ฉ) การใช้อำนาจในการประชุมประจำปีของผู้ถือหุ้น.....	97
(ช) องค์กรประชุม.....	99
(ซ) ข้อยกเว้นของการนำกฎหมายมาบังคับใช้.....	99
(ณ) การทำสัญญากับบริษัท.....	99
(ญ) ความรับผิดชอบตามกฎหมาย.....	100

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

3.2.3 ประเทศอังกฤษ	
(1) รูปแบบของบริษัท.....	102
(2) ทุนของการจัดตั้งบริษัท.....	105
(3) ผู้ถือหุ้นของบริษัท.....	106
(4) การจัดการบริษัท.....	107
(5) การแปรสภาพบริษัท.....	111
(6) การเลิกบริษัท.....	112
(7) กฎหมายล้มละลาย.....	113
3.2.4 ประเทศเยอรมัน	
(1) รูปแบบของบริษัท.....	114
(2) ทุนของการจัดตั้งบริษัท.....	116
(3) ผู้ถือหุ้นของบริษัท.....	116
(4) การจัดการบริษัท.....	118
(5) การเลิกบริษัท.....	119
3.2.5 ประเทศฝรั่งเศส	
(1) รูปแบบของบริษัท.....	122
(2) ทุนของการจัดตั้งบริษัท.....	123
(3) ผู้ถือหุ้นของบริษัท.....	124
(4) การจัดการบริษัท.....	126
(5) การเลิกบริษัท.....	128
3.3 บทบัญญัติของกฎหมายหุ้นส่วนบริษัทของไทย	
1) นิยามของบริษัทจำกัด.....	130
2) ทุนจดทะเบียน.....	131
3) ผู้ถือหุ้นของบริษัท.....	132
4) การจัดการบริษัท.....	133
5) การเลิกบริษัท.....	135

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	วิเคราะห์เปรียบเทียบบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว บริษัทที่มีผู้ถือหุ้น น้อยราย และบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นจำนวนมาก
4.1	เปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นน้อยราย และบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นจำนวนมาก
4.1.1	บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นจำนวนมาก..... 142
4.1.2	บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นน้อยราย..... 145
4.1.3	บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว..... 147
4.2	สภาพความเป็นนิติบุคคลของบริษัท..... 153
4.3	การถือหุ้นทั้งหมด (Wholly Owned) และการถือหุ้นเพียงบางส่วน(Partly Owned)..... 157
4.4	การตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัท (Monitoring)..... 163
4.5	การแบ่งแยกระหว่างความเป็นเจ้าของ กับการจัดการ (Separate of Ownership and Control)..... 166
4.6	ผลกระทบต่อการค้ากับดูแลกิจการ (Corporate Governance)..... 170
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ..... 179
	รายการอ้างอิง..... 191
	ภาคผนวก ก..... 201
	ภาคผนวก ข..... 207
	ภาคผนวก ค..... 220
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... 225